

به سوی دانشگاه بافضیلت

مبانی اخلاقی فعالیت دانشگاهی

جان نیکسون

ترجمه

بختیار شعبانی ورکی (استاد دانشگاه فردوسی مشهد)

و همکاران

۱۳۹۷

۶۹۷

مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه شهید بهشتی

به سوی دانشگاه بافضیلت: مبانی اخلاقی فعالیت دانشگاهی/ جان نیکسون

ترجمه دکتر بختیار شعبانی ورکی و همکاران

Jon Nixon, *Towards the Virtuous University: The Moral Bases of Academic Practice*, Taylor & Francis, 2008.

ویراستار علمی: بختیار شعبانی ورکی

ویراستار زبانی و فنی: سارا قدیمی

حروفنگار و صفحه‌آرا: سمیرا دهقان

طراح جلد: امیرشاهرخ فریوسفی

ناظر چاپ: صفر ممیزاد

چاپ اول: ۱۳۹۷

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۲۰۰.۰۰۰ ریال

کتاب حقوق برای دانشگاه شهید بهشتی محفوظ است.

سرشناسه:	نیکسون، جان؛ ۱۹۵۰-م.
عنوان و نام پدیدآور:	به سوی دانشگاه بافضیلت: مبانی اخلاقی فعالیت دانشگاهی/ جان نیکسون؛ مترجم بختیار شعبانی ورکی و همکاران؛ ویراستار سارا قدیمی
مشخصات نشر:	تهران: دانشگاه شهید بهشتی، مرکز چاپ و انتشارات: شورای عالی انقلاب فرهنگی؛ انجمن فلسفه تعلیم و تربیت ایران، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری:	چهارده، ۲۳۶ ص: مصرع.
فروست:	مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه شهید بهشتی؛ ۶۹۷.
شابک:	۹۷۸ ۹۶۴ ۴۵۷ ۴۲۳ ۸
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
یادداشت:	عنوان اصلی: Towards the virtuous university: the moral bases of academic practice, 2008.
عنوان دیگر:	مبانی اخلاقی فعالیت دانشگاهی
موضوع:	آموزش عالی - جنبه‌های اجتماعی؛ Education, Higher - Social aspects؛ آموزش و پرورش - فلسفه؛ Education - Philosophy
شناسه افزوده:	شعبانی ورکی، بختیار، ۱۳۴۵-، مترجم
شناسه افزوده:	دانشگاه شهید بهشتی، مرکز چاپ و انتشارات
شناسه افزوده:	Shahid Beheshti University. Printing & Publishing Center
شناسه افزوده:	شورای عالی انقلاب فرهنگی؛ انجمن علمی فلسفه تعلیم و تربیت در ایران
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۷ ب۹ن/۱۸۹ LC
رده‌بندی دیویی:	۳۷۰/۰۱۴
شماره کتابشناسی ملی:	۵۲۵۹۵۷۴

کد ناشر ۱۰۰۱۷۳۴

www.pub.sbu.ac.ir
unipress@mail.sbu.ac.ir

فهرست مطالب

پیشگفتار مترجم	نه
پیشگفتار نویسنده	یازده
سیاسگزاری	سیزده

فصل اول. دانشگاه‌ها و جامعه مدنی	۱
ساختار کتاب	۱
روزگار سخت	۴
فضاهای مدنی: رهبر مدنی	۸
حرفه‌گرایی دانشگاهی: حرفه‌ای بویا	۱۴
نتیجه	۱۷

فصل دوم. دانشگاه‌ها به مثابه مراکز یادگیری	۱۹
طبقه‌بندی و جداسازی و آتمیزه‌شدن	۱۹
مدیریت و بول و بازاریابی	۲۵
تغییر از درون به برون	۲۹
مرکزیت اجتماع	۲۹
مرکزیت عاملیت اخلاقی	۳۱
مرکزیت یادگیری	۳۲
حرفه‌گرایی دانشگاهی: حرفه‌ای ناظر به یادگیری	۳۳
نتیجه	۳۷

فصل سوم. دانشگاه‌ها به مثابه فضاهای تأملی	۳۹
ضعف و فتور	۴۰
بازتابی احساس هدفمندی	۴۲
آزادی چه کسانی؟ فضاهای چه کسانی؟	۴۷
حرفه‌گرایی دانشگاهی: حرفه‌ای ارزشی	۵۱
نتیجه	۵۴

۵۹	فصل چهارم. صداقت: دقت و خلوص
۶۰	میراث سقراطی
۶۳	فضایل در عمل
۶۸	مفهوم صداقت
۷۰	فضیلت دقت
۷۱	فضیلت خلوص
۷۳	یکپارچگی عمل: صداقت
۷۵	صداقت و تدریس
۷۷	صداقت در پژوهش و دانشوری
۷۸	صداقت و همکاری دانشگاهی
۸۰	نتیجه

۸۱	فصل پنجم. احترام: توجه و صداقت
۸۱	مفهوم احترام
۸۶	احترام به‌منابه به‌رسمیت شناختن
۸۸	توجه و صداقت
۹۰	فضیلت توجه
۹۲	فضیلت صداقت
۹۳	یکپارچگی عمل: احترام
۹۴	احترام و تدریس
۹۵	احترام در پژوهش و دانشوری
۹۶	احترام و همکاری دانشگاهی
۹۸	نتیجه

۹۹	فصل ششم. اصالت: شهامت و شفقت
۱۰۰	مفهوم اصالت
۱۰۳	اصالت و عواطف
۱۰۴	شهامت و شفقت
۱۰۵	فضیلت شهامت
۱۰۷	فضیلت شفقت
۱۰۹	یکپارچگی عمل: اصالت
۱۱۱	اصالت و تدریس
۱۱۳	اصالت در پژوهش و دانشوری

اصالت و همکاری دانشگاهی.....	۱۱۴
نتیجه.....	۱۱۵

فصل هفتم. بزرگ‌منشی: خودگردانی و پروا.....	۱۱۷
مفهوم بزرگ‌منشی.....	۱۱۸
به‌سوی بزرگ‌منشی جهان‌وطنی.....	۱۲۱
خودگردانی و پروا.....	۱۲۲
فضیلت خودگردانی.....	۱۲۳
فضیلت پروا.....	۱۲۵
یکپارچگی علم: بزرگ‌منشی.....	۱۲۷
بزرگ‌منشی و تدریس.....	۱۲۸
بزرگ‌منشی پژوهش و دانشوری.....	۱۲۹
بزرگ‌منشی همکاری دانشگاهی.....	۱۳۰
نتیجه.....	۱۳۲

فصل هشتم. رابطه‌های فضیلت.....	۱۳۵
محتوای اجتماعی امید.....	۱۳۷
مفهوم روابط فضیلت.....	۱۴۰
شرایط میان‌فردی برای روابط فضیلت‌اند.....	۱۴۴
تحقق روابط فضیلت.....	۱۵۱
نتیجه.....	۱۵۷

فصل نهم. مؤسسه‌های بافضیلت.....	۱۵۹
فراثر از شایستگی.....	۱۶۱
هزینه آرمان‌شهر.....	۱۶۳
شرایط رشد و شکوفایی سازمانی.....	۱۶۶
دانشگاه‌ها نیازمند بودجه کافی‌اند: نیاز به اراده سیاسی.....	۱۶۷
دانشگاه‌ها نیازمند پیوندهای مدنی‌اند: نیاز به تجدیدنظر در جهت‌گیری سازمانی.....	۱۶۸
دانشگاه‌ها نیازمند تصویر ادراکی مثبت‌اند: نیاز به جلب اطمینان و اعتماد عمومی.....	۱۶۹
دانشگاه‌ها نیازمند رهبری علمی قوی‌اند: نیاز به برنامه‌ریزی برای همکاری متقابل بخش‌ها.....	۱۷۱
تلاش برای یک جامعه خوب.....	۱۷۲
نتیجه.....	۱۷۵

۱۷۹	منابع
۱۸۷	واژه‌نامه فارسی-انگلیسی
۲۰۵	واژه‌نامه انگلیسی-فارسی
۲۲۳	نمابه

www.ketab.ir

پیشگفتار مترجم

کتاب به‌سوی دانشگاه بافضیلت کوششی است برای تأکید بر دیدگاه‌هایی درباره اهمیت اخلاق در آموزش عالی. این کتاب نقش اخلاق در آموزش عالی را، با توجه به گستره فعالیت‌های دانشگاهی و نیز نقش کلیدی آن در جامعه معاصر، در دو سطح نظریه و عمل بررسی کرده است و بر ضرورت تبلور ارزش‌های اخلاقی در همه فعالیت‌های دانشگاهی تأکید می‌کند. همان‌طور که نویسنده این کتاب اشاره کرده است، آثار بسیاری درباره اخلاق تدریس و اخلاق پژوهش نگاشته شده‌اند، اما آنچه این کتاب را از سایر آثار متمایز می‌کند، ملاحظه وجه اخلاقی حیات دانشگاهی در تمامیت آن است. بنابراین، نویسنده در این کتاب صداقت، احترام، اصالت و بزرگ‌منشی، مبنای مشترک تدریس، پژوهش، دانشوری و همکاری دانشگاهی معرفی می‌کند و نشان می‌دهد که چگونه دانشگاهیان، با نظر به این مبانی و با توجه به این فعالیت‌ها، می‌توانند زمینه تعالی دانشگاه را فراهم کنند. نکته‌های شاخص این اثر عبارت‌اند از: آزردهی از اخلاق سوداگرانه و تأکید بر منابع پر بار برای کردن و کلایه شدن خدمات دانشگاه‌ها؛ برتری وظیفه‌آداری و حاکمیت نوعی نیاندیش برای در سال دانشگاهیان. این کتاب مجالی فراهم می‌کند تا درباره جوانب اخلاقی عمل دانشگاهی تأمل کنیم و در هر فصل، با طرح پرسش‌هایی به ما امکان می‌دهد، متناسب با موقعیت و بافت اجتماعی و سیاسی و فرهنگی خویش درباره تدریس و پژوهش و همکاری‌های دانشگاهی مان بازاندیشی کنیم، در تهذیب آن‌ها بکوشیم. ترجمه این کتاب به زبان فارسی نیز با نظر به این دغدغه ملی و اسلامی انجام شده است.

این کتاب را تعدادی از اعضای فعال انجمن فلسفه تعلیم و تربیت ایران، با موافقت مؤسسه انتشاراتی راتلج و نویسنده کتاب، آقای دکتر جان نیکسون^۱، و با تصدیق در خانه شورای عالی انقلاب فرهنگی، به فارسی برگردانده‌اند.

برای ترجمه، نخست همکاران گرامی کتاب را مرور کرده‌اند، سپس مشورت آنان و متناسب با حوزه علاقه هریک، فصلی برای ترجمه مشخص شد. در باب معادل واژه‌های کلیدی در کتاب توافق به عمل آمد و در بازه زمانی تقریباً یک‌ساله، اثر ترجمه شد و متن آن را ویراستار مقابله و ویرایش کرد. نسخه ویرایش‌شده برای مترجمان ارسال شد و آنان مجدداً متن کتاب را بررسی کردند. پس از آن، ویراستار کتاب مطالب را سازمان‌دهی و بررسی نهایی کرد و آن را برای چاپ و انتشار در اختیار ناشر قرار داد. در پیشبرد این کار کوشیده‌ایم همه موازین اخلاقی

مطرح شده در کتاب را در نظر بگیریم و رعایت کنیم. در عین حال دشواری‌ها و ابهامات احتمالی متوجه ویراستار اثر است و از خوانندگان گرمی دعوت می‌شود سخاوتمندانه آن‌ها را گوشزد کنند. برای ترجمه این اثر با ناشر نسخه اصلی کتاب، مؤسسه انتشاراتی راتلج، تماس گرفته شد و با حمایت و پیگیری نویسنده کتاب مجوز ترجمه آن اخذ شد. نویسنده کتاب مقدمه‌ای برای نسخه فارسی آن نوشته است؛ بنابراین وظیفه خود می‌دانم که صمیمانه از ایشان تشکر کنم. از دبیر و اعضای دبیرخانه کمیسیون تعلیم و تربیت در شورای عالی انقلاب فرهنگی، که مشفقانه حمایت از چاپ این اثر را پذیرفته‌اند، نیز تشکر می‌کنم. قدرشناس همکاری همکارانی هستم که، با وسواس لمی و بزرگ‌منشی، مسئولیت همکاری در ترجمه این اثر ارزشمند را پذیرفته‌اند. در مواردی که نویسنده کتاب کمک گرفته شد تا فهم دقیق متن احراز شود. مجدداً از گشاده‌رویی و بزرگ‌منشی و احساس مسئولیت ایشان تشکر می‌کنم. مساعدت مشتاقانه آقای دکتر مهدی زاهدی نوقابی، دانش‌آزموده دکتري علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد، برای تدوین واژه‌نامه و فهرست موضوعی و فهرست اعلام ستودنی است؛ از ایشان برای کمک مؤثرشان تشکر می‌کنم. رئیس و هیئت‌رئیس دانشگاه فردوسی مشهد با مرخصی این‌جانب از شهریور ۱۳۹۴ موافقت کردند. در پی این موافقت، به دعوت آقای دکتر دیوید کُل^۱، دانشیار دانشکده علوم تربیتی در دانشگاه وسترن سیدنی^۲ به‌عنوان همکار^۳، فضا و امکانات مناسبی در اختیار این‌جانب قرار گرفت تا با آرامش و دقت ترجمه بخش‌هایی از کتاب، مقابله ترجمه همکاران با متن اصلی، ارتباط مستمر با نویسنده اثر و پیش‌کش کامل کتاب را به‌انجام برسانم، بدین‌وسیله سپاس و تشکر صمیمانه‌ام را به همه آنان ابراز می‌کنم.

امیدوارم این کتاب و این اقدام نقطه‌عطیفی برای توسعه همکاری اخلاقی در فعالیت‌های دانشگاهی کشور باشد و دانشجویان و استادان و همه کسانی که به فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی مشغول‌اند آن را سودمند بیابند. بدیهی است بیان دیدگاه‌های این‌جانب خواننده محترم، ضمن کمک به اصلاح و ارتقای کتاب، مزید امتنان مترجمان نیز خواهد بود.

(r_mohammadi@sbu.ac)

بختیار شعبانی ورکی

۱۳۹۷

1. David Cole
3. visiting professor

2. Western Sydney University